

การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนามาเพื่อความมั่นคง โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

The Development of Master of Art Interdisciplinary Curriculum for Security
of Chulachomklao Royal Military Academy

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ: 4 ก.พ.63

วันที่แก้ไขบทความ: 6 มี.ค.63

วันที่ตอบรับบทความ: 10 มี.ค.63

อารีวรรณ สุทธิพงศ์พันธ์ *

Areewan Sutthipongpan

บทคัดย่อ

หลักสูตรประเภทสหวิทยาการเป็นที่ยอมรับและนิยมจากนักวิชาการและผู้สนใจว่าเป็นเครื่องมือในการผลิตบุคลากรที่มีความรอบรู้และทักษะหลากหลายด้านเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ดังนั้นเมื่อโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้เข้าสู่กระบวนการสร้างหลักสูตรลักษณะนี้ในระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต จึงใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ วัตถุประสงค์หลักของการวิจัย คือ การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนามาเพื่อความมั่นคง โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามความต้องการศึกษาต่อของกลุ่มคนที่คาดหวังว่าจะเป็นผู้เรียนในอนาคต และการจัดประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในส่วนของคุณวุฒิเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามหลักวิชาการโดยใช้ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรอย่างครบถ้วน มีการปรับแก้ไขร่างหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ขึ้นตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเสนอให้ปรับร่างหลักสูตรให้สะท้อนการยึดหลักเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยให้ทุกหัวข้อต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน แสดงให้เห็นการมุ่งผลิตบัณฑิตที่สามารถบูรณาการองค์ความรู้ด้านการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ส่วนผลการสำรวจความต้องการศึกษาต่อที่ครอบคลุมเรื่องลักษณะพื้นฐานของหลักสูตรที่พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการหลักสูตรแบบภาคพิเศษมีการเรียนการสอนเฉพาะวันหยุดสุดสัปดาห์และไม่ต้องมีการทำวิทยานิพนธ์ เหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อคือต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาและความรู้ใหม่ ๆ ปัจจุบันที่มีอิทธิพลต่อการศึกษามีหลากหลายปัจจัย แต่ที่น่าสนใจ คือ ด้านหลักสูตรที่เน้นความต้องการเนื้อหาที่จะเป็นประโยชน์กับงานในอนาคต

* ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

Academic Division, Chulachomklao Royal Military Academy

E-mail: areewan.crma@gmail.com

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, สหวิทยาการ, หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, การพัฒนาเพื่อความมั่นคง

Abstract

Interdisciplinary programs are accepted and appreciated by scholars and those interested in being a tool to produce people with knowledge and skills that are suitable for the changing era. Therefore, when Chulachomklao Royal Military Academy entered the process of creating a curriculum of this type at the master's degree level, the research process was used to develop the curriculum systematically. The main objective of this research was to develop a Master of Arts Interdisciplinary Program in the area of Security Development to have quality in accordance with the qualify standard of Thai Qualification Framework of the Higher Education (TQF: HEEd). The research method was a mixed method. The tools were a questionnaire to survey the further education needs of prospective students and a data collection form from the focus group of the curriculum and the national security experts. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. The content analysis was implemented for qualitative data.

The results of the research showed that Curriculum development based on academic principles that implement the curriculum development theory. The drafted curriculum was revised to be more complete according to the proposal of the experts to reflect adherence

to the TQF precisely, and all topics must also be related and consistent with each other to aim to produce graduates who would be able to integrate the knowledge of development for security. The survey of educational needs covered the essential characteristics of the curriculum, found that most require a program on weekends, and do not require a thesis. The reason for further study was to increase the educational background and new knowledge. Many factors influence further education, but an interesting factor is the courses must focus on the content that will be useful for future work.

Keywords: Curriculum Development, Interdisciplinary Course, Master of Art Interdisciplinary Curriculum, Development for Security

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความมั่นคงตามพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2559 (ราชกิจจานุเบกษา, 2559) คือ ภาวะที่ประเทศปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตยบูรณภาพแห่งอาณาเขต สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งความพร้อมของประเทศไทยที่จะเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ โดย พনারักษ์ ปริดากรณ์ (2558) ได้ขยายความสนับสนุนว่า ความมั่นคงของชาติมีความหมายเดียวกับความมั่นคงของรัฐ โดยรัฐประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ประชากร ดินแดน รัฐบาล และ

อำนาจอธิปไตย หากองค์ประกอบใดไม่เข้มแข็งพอ ชาติก็จะขาดความมั่นคง การให้ความหมายของความมั่นคง แห่งชาติโดยทั่วไป รัฐหรือชาติต้องการดำรงความเป็นอยู่ ต้องการมีเสรีภาพ (Liberty) มีความมั่นคงปลอดภัย (Security) และมีความผาสุก (Wealth) การที่จะมีสิ่งเหล่านี้ รัฐต้องมีพลังอำนาจของชาติ (National Power) ที่เข้มแข็ง หรือมีศักยภาพในหลายด้าน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการ ปกป้องผลประโยชน์ของชาติ (National Interests)

แนวคิดความมั่นคงของชาติได้เปลี่ยนแปลงไป หลังการสิ้นสุดสงครามเย็นเนื่องจากสภาพแวดล้อมใหม่ ที่ความขัดแย้งทางอุดมการณ์เลือนหายไป แต่กลับมีความ ขัดแย้งในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชาติ หากให้ความสำคัญ เฉพาะเรื่องสงครามและการทหารเพียงอย่างเดียว จะเป็นเรื่องที่ค่อนข้างแคบ เพราะความมั่นคงได้ขยายวง กว้างขึ้นในมิติอื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การเมือง และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ เจษฎา มีบุญลือ (2553) ได้ อธิบายความหมายของความมั่นคงของชาติว่าหมายถึง ความอยู่รอดปลอดภัย (Survival) และความเจริญก้าวหน้า (Growth) ของชาติตลอดจนความเป็นปึกแผ่นของชาติ พร้อมทั้งจะเผชิญภัยคุกคาม (Threats) ทั้งปวง ซึ่งปัจจุบัน ความมั่นคงแห่งชาติถูกมองว่าเป็นความมั่นคงในลักษณะ องค์กรที่มีความหมายกว้างขึ้นครอบคลุมถึงปัจจัยทุกด้าน เช่นเดียวกับนักวิชาการทางทหารที่มองว่ากรอบการศึกษา ความมั่นคงได้มีการเปลี่ยนแปลงไป (Shift in Paradigm) โดยในศตวรรษที่ 21 จะหันมาให้ความสนใจกับสวัสดิการ และความผาสุกของมนุษย์มากขึ้น และได้ขยายขอบเขต ออกไปเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้ครอบคลุมกับสภาพ ปัญหาของโลกาภิวัตน์ (Globalization) รวมทั้งความรวดเร็ว ของเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร รัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะได้รับประโยชน์ร่วมกันโดยแบ่งระดับความมั่นคง เป็น 5 มิติ คือ มิติด้านของมนุษย์ มิติด้านของสิ่งแวดล้อม มิติด้านของชาติ มิติด้านของนานาชาติหรือข้ามชาติ และ มิติด้านวัฒนธรรม

ความหลากหลายของสภาพปัญหาความมั่นคง ดังกล่าวข้างต้น ทำให้การศึกษาความมั่นคงในปัจจุบันเน้น การศึกษาความมั่นคงในรูปแบบที่หลากหลายนอกเหนือ จากด้านการทหารและการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็น ความมั่นคงแบบกว้างที่เรียกว่า ความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) เป็นความมั่นคงที่มีรูปแบบ เฉพาะตามสภาพในปัจจุบันซึ่งในบางครั้งเรียกว่า เป็นความ มั่นคงร่วมสมัย (Contemporary Security) หรือเรียกว่า ความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Security: NTS) ที่ต้องมีความร่วมมือของหน่วยงานที่หลากหลาย ซึ่ง บางครั้งก็เกินขีดความสามารถของฝ่ายพลเรือน หน่วยงาน หลายหน่วยงานต้องใช้ศักยภาพร่วมกัน ทำให้ฝ่ายทหาร เกิดแนวคิดของการใช้การปฏิบัติการทางทหารอื่น ๆ นอกเหนือ สงคราม (Military Operations Other Than War: MOOTW) โดยที่รูปแบบของภัยคุกคามต่าง ๆ (Non-traditional Threats) เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดบทบาท และ ภารกิจของทหาร ภัยคุกคามจากการใช้กำลังทหารได้ลด ระดับลงแต่ก็มีโอกาสเกิดขึ้นได้ ขณะที่ภัยคุกคามรูปแบบ ต่าง ๆ กลับปรากฏการขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยทั่วไปส่งผล กระทบต่อความมั่นคงด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม และ การเมือง (พร พิเศษ, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด นเรศน์ วงศ์สุวรรณ (2556) ที่กล่าวว่า การประสาน เชื่อมโยงกันของความมั่นคงนั้นเริ่มตั้งแต่ความมั่นคง ของมนุษย์ (Human Security) มีส่วนประสานเชื่อมโยง กับความมั่นคงของชาติ (National Security) เรียกว่า ความมั่นคงของประชาคม (Community Security) ในขณะที่ความมั่นคงของชาติมีส่วนประสานเชื่อมโยงกับ ความมั่นคงของโลก (Global Security) เรียกว่า ความมั่นคง ของภูมิภาค (Regional Security) ซึ่งทุกมิติของความมั่นคง เป็นความมั่นคงของโลกยุคใหม่ที่จะต้องเป็นความมั่นคง แบบความร่วมมือแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive and Cooperative Security) และความขัดแย้งรูปแบบใหม่

ในสงครามยุคที่ 4 (the 4th Generation Warfare) คือ มีลักษณะเป็นสงครามแบบอสมมาตร Asymmetric Warfare โดยอิงแนวคิดอยู่กับท้องถิ่นนิยม ศาสนานิยม ฯลฯ พื้นที่ของสงคราม ความขัดแย้งมีทั้งรูปธรรมและนามธรรม ผู้ที่ศึกษาด้านความมั่นคงจึงต้องมองโลกได้อย่างสหวิทยาการ (Inter-Disciplinary) ซึ่งถือเป็นคุณสมบัติของผู้สำเร็จ การศึกษาด้านความมั่นคงในทุกระดับโดยเฉพาะในระดับบัณฑิตศึกษา

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นสถาบัน การศึกษาทางทหารที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับบัณฑิตศึกษา ตามพระราช บัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการทหาร (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2558 มาตรา 3 ที่ให้โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช และโรงเรียนแผนที่ เปิดหลักสูตรวิชาการทหารหรือหลักสูตร ที่เกี่ยวข้องกับวิชาการทหารหรือเกี่ยวข้องกับความมั่นคง ของชาติในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกได้ ประกอบ กับนโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ.2560-2564 โดยมีนโยบายเฉพาะให้โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พิจารณาเปิดการศึกษาหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตภาค พลเรือนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ตลอดจนมีคุณธรรมและมีคุณลักษณะผู้นำ ทั้งนี้จะได้ สร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างฝ่ายทหารและพลเรือน เพื่อจะได้ เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าทางสังคมและประเทศชาติ โดยผู้บัญชาการทหารบกให้พิจารณำแนวทางการปฏิบัติ ตามกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษามาประยุกต์ใช้เป็น แนวทางในการพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพบกให้ เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของ กองทัพบก ซึ่งในเบื้องต้นนี้ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาสหวิทยาการ

การพัฒนาเพื่อความมั่นคง ซึ่งเป็นการเปิดหลักสูตรใหม่ ในระดับปริญญาโททางสังคมศาสตร์ โดยให้กองวิชา กฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าเป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตร โดยให้จัดเตรียม หลักสูตรที่มุ่งเน้นการสร้างพื้นฐานของสังคมโดยใช้ทรัพยากร มนุษย์ที่มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางและขับเคลื่อนการพัฒนา ด้วยการพัฒนาระบบความคิดที่สามารถบูรณาการองค์ความรู้ ด้านการพัฒนาทั้ง 5 มิติ เพื่อความมั่นคงแบบยั่งยืน อันได้แก่ มิติด้านสังคม และวัฒนธรรม มิติด้านการเมือง การปกครอง มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านความมั่นคงของ ทหารและการและสิ่งแวดล้อม และมิติด้านการทหาร และมีวิธ การปฏิบัติตนที่มีความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อตอบรับกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลง ของโลก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนามุ่งความมั่นคง โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้าให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา
2. เพื่อสำรวจความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการการพัฒนา เพื่อความมั่นคง ของกำลังพลและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการสำรวจ ความต้องการเรียนของกลุ่มเป้าหมาย 2) ขั้นการพัฒนา หลักสูตร 3) ขั้นการปรับปรุงหลักสูตร และ 4) ขั้นการเปิด หลักสูตร โดยนำหลักสูตรที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุง ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เสนอต่อคณะ กรรมการพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพบก

ขั้นที่ 1 ขั้นการสำรวจความต้องการเรียนของกลุ่ม

เป้าหมาย เป็นขั้นวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการเพื่อความมั่นคง โดยประชากร ได้แก่ ศิษย์เก่าของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำที่กำลังศึกษาอยู่ในขณะนั้นคือชุดที่ 96 ข้าราชการทหารหน่วยงานในจังหวัดนครนายก ได้แก่ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก โรงเรียนเตรียมทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และข้าราชการและบุคลากรของในองค์กรต่าง ๆ อาทิ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ศาลากลางจังหวัดและพลเรือนในจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สระบุรี ลพบุรี กรุงเทพฯและปริมณฑล จำนวนประมาณ 1,400 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความผิดพลาดได้ไม่เกินร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 311 คน และใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แหล่งที่มาของรายได้ และจังหวัดที่พักอาศัย ส่วนที่ 2 ความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย ความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ช่วงเวลาที่ต้องการศึกษา และลักษณะของหลักสูตรที่ต้องการศึกษา ส่วนที่ 3 เหตุผลและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 32 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการเก็บข้อมูลใช้เวลา 1 เดือน แจกแบบสอบถามรวมทั้งหมด 500 ฉบับ จากสองส่วน คือ ส่วนแรกส่งแบบสอบถามพร้อมจดหมายนำชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรพอสังเขปให้กับหน่วยราชการกลุ่มเป้าหมาย ส่วนที่สองเก็บข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ โดยให้กลุ่มตัวอย่างศิษย์เก่าของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าและพลเรือนตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านฟอร์มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวน 311 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 62.20 ในการเก็บข้อมูลได้คำนึงถึงเรื่องจรรยาบรรณของนักวิจัยที่ระบุไว้ว่าต้องเคารพในศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยซ์ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางวิชาการจนละเลยขาดความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะอธิบายจุดมุ่งหมายของการวิจัยแก่บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่หลอกลวงหรือบีบบังคับ และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2541)

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

ขั้นที่ 2 ขั้นการพัฒนาหลักสูตร ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยขั้นตอนการสร้างหลักสูตรใช้การระดมความคิดจากคณาจารย์กองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ทั้ง 5 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาสังคมศาสตร์ สาขากฎหมาย สาขารัฐศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาเศรษฐศาสตร์ โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (1949), Taba (1962), วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาวิเคราะห์สิ่งกำหนดหลักสูตร 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้ 4) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ 6) จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร และ 7) การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยเชิญนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ความมั่นคง สังคมศาสตร์ พัฒนศึกษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และ นักวิชาการทางด้านการศึกษาและทางด้านหลักสูตร รวมจำนวน 10 ท่าน เพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันวิพากษ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการการพัฒนาเพื่อความมั่นคง เมื่อ 28 มี.ค.61 ณ ห้องวิศุกรรมณมาน สโมสรทหารบก (วิภาวดี)

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ การประชุมกลุ่มย่อย เพื่อระดมความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตร โดยเรียงลำดับหัวข้อตามแบบฟอร์มวิพากษ์หลักสูตรฯ แบ่งออกเป็น 8 หมวดย่อย ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ข้อมูลเฉพาะหลักสูตร 3) ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและ โครงสร้างของหลักสูตร 4) ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอน และการประเมินผล 5) หลักเกณฑ์ในการประเมินผล นักศึกษา 6) การพัฒนาอาจารย์ 7) การประกันคุณภาพ หลักสูตร และ 8) การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการ ของหลักสูตร

ขั้นที่ 3 ขั้นการปรับปรุงหลักสูตร โดยผลการวิพากษ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการในขั้นที่ 2 มาปรับปรุงหลักสูตรฯ และนำเสนอให้คณะกรรมการพัฒนา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการการพัฒนาเพื่อความมั่นคง โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ขั้นที่ 4 ขั้นการเปิดหลักสูตร นำหลักสูตรที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุง ไปเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพบกเพื่อเปิดหลักสูตร

ปัจจุบันการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการการพัฒนาเพื่อความมั่นคง โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าอยู่ในขั้นที่ 4 และส่งหลักสูตรให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาตรวจสอบให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ผลการวิจัย

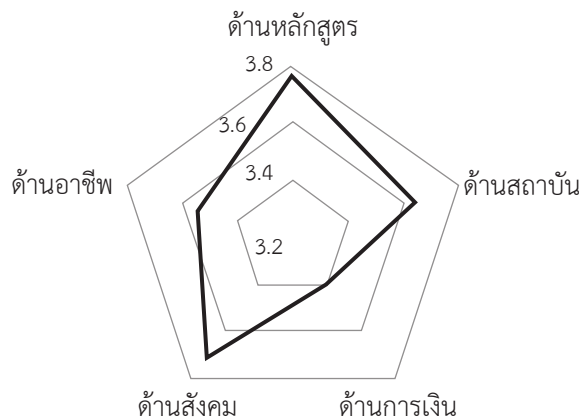
การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา สหวิทยาการการพัฒนาเพื่อความมั่นคง โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เพื่อให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา แบ่งขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการสำรวจความต้องการเรียน ของกลุ่มเป้าหมาย 2) ขั้นการพัฒนาหลักสูตร 3) ขั้นการ ปรับปรุงหลักสูตร และ 4) ขั้นการเปิดหลักสูตรในบทความนี้ ขอเสนอผลการวิจัยในขั้นตอนการสำรวจความต้องการ เรียนของกลุ่มเป้าหมายและการพัฒนาหลักสูตร สรุปได้ดังนี้

ขั้นการสำรวจความต้องการศึกษาต่อในระดับ ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการ พัฒนาเพื่อความมั่นคง จากการตอบแบบสอบถามของ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 311 คน มีข้อมูลสภาพพื้นฐาน พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ร้อยละ 78.10 เป็นเพศชาย มีอายุในช่วง 31-40ปี คิดเป็นร้อยละ 48-60 โดยมากกว่าครึ่งประกอบอาชีพ เป็นข้าราชการทหาร คิดเป็นร้อยละ 62.10 มีรายได้เฉลี่ย ต่อเดือนอยู่ในช่วง 25,001-35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.30 มีแหล่งที่มาของรายได้มาจากเงินเดือน คิดเป็นร้อยละ 60.50 และพักอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล คิดเป็น ร้อยละ 38.30

ด้านความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการการพัฒนาเพื่อความมั่นคง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 63.70 โดยมีความต้องการศึกษาในช่วงเวลา แบบภาคพิเศษ (เสาร์-อาทิตย์) คิดเป็นร้อยละ 45.00 และต้องการศึกษาในแบบไม่ทำวิทยานิพนธ์ คิดเป็น ร้อยละ 41.50

เหตุผลสำคัญของความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนาศึกษาและความรู้ใหม่ ๆ (Mean = 4.03, S.D. = 0.84) รองลงมา คือ มีโอกาสรู้จักเพื่อนใหม่ ๆ (Mean = 3.90, S.D. = 0.90) และเพื่อความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้เรียนในระดับที่สูงขึ้น (Mean = 3.71, S.D. = 1.06)

ในส่วนของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนาศึกษาและความรู้ใหม่ ๆ ได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านหลักสูตร 2) ปัจจัยด้านสังคม 3) ปัจจัยด้านสถาบัน 4) ปัจจัยด้านอาชีพ และ 5) ปัจจัยด้านการเงิน แสดงดังในแผนภาพ

แผนภาพ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

สามารถสรุปรายละเอียดของแต่ละปัจจัยได้ดังนี้ งานในอนาคต เนื้อหาวิชาในหลักสูตรเป็นประโยชน์กับงาน
ปัจจัยด้านหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับ ในปัจจุบัน และ หลักสูตรเป็นที่น่าสนใจและมีความทันสมัย
3 ประเด็นหลัก คือ เนื้อหาในหลักสูตรจะเป็นประโยชน์กับ ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยด้านหลักสูตรที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในหลักสูตรฯ

ปัจจัยด้านหลักสูตร	Mean	S.D.
1. หลักสูตรเป็นที่น่าสนใจและมีความทันสมัย	3.86	0.90
2. เนื้อหาในหลักสูตรสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	3.84	0.98
3. เนื้อหาในหลักสูตรจะเป็นประโยชน์กับงานในอนาคต	3.96	0.86
4. เนื้อหาวิชาในหลักสูตรเป็นประโยชน์กับงานในปัจจุบัน	3.87	0.93
5. หลักสูตรที่เปิดสอนตรงกับคณะที่สำเร็จในระดับปริญญาตรี	3.29	1.19

ปัจจัยด้านสังคม ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญ เพื่อยกระดับความน่าเชื่อถือ และเพื่อเพิ่มบทบาททางสังคม
สำคัญ คือ เพื่อสร้างสัมพันธ์และเครือข่าย รองลงมาคือ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยด้านสังคมที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในหลักสูตรฯ

ปัจจัยด้านสังคม	Mean	S.D.
1. เพื่อเพิ่มบทบาททางสังคม	3.53	0.97
2. เพื่อยกระดับความน่าเชื่อถือ	3.65	0.98
3. เพื่อสร้างสัมพันธ์และเครือข่าย	3.84	0.89

ปัจจัยด้านสถาบัน ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ สถาบันมีความพร้อม มีคุณภาพน่าเชื่อถือเพียงพอ และสถาบันมีความน่าเชื่อถือ
ในด้านสถานที่และอุปกรณ์การสอน สถาบันมีคณาจารย์ที่ ในการเปิดสอนระดับปริญญาโท ตามลำดับ รายละเอียด
ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยด้านสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในหลักสูตรฯ

ปัจจัยด้านสถาบัน	Mean	S.D.
1. ชื่อเสียงสถาบันเป็นที่ยอมรับ	3.80	0.92
2. สถาบันมีความน่าเชื่อถือในการเปิดสอนระดับปริญญาโท	3.83	0.92
3. สถาบันมีคณาจารย์ที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือเพียงพอ	3.85	0.89
4. สถาบันมีความพร้อมในด้านสถานที่และอุปกรณ์การสอน	3.88	0.84
5. เป็นสถาบันที่เคยสำเร็จการศึกษา	2.92	1.31
6. มีความสะดวกต่อการเดินทางมาศึกษา	3.53	1.19

ปัจจัยด้านอาชีพ ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญ และได้รับการยกย่องในสังคม และต้องการเปลี่ยนสายงาน/
สำคัญ คือ เพื่อความมั่นคงก้าวหน้า เพื่ออาชีพที่มีเกียรติ อาชีพ ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัจจัยด้านอาชีพที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในหลักสูตรฯ

ปัจจัยด้านอาชีพ	Mean	S.D.
1. ต้องการเปลี่ยนสายงาน/อาชีพ	3.12	1.19
2. เพื่อความมั่นคงก้าวหน้า	3.79	0.98
3. เพื่ออาชีพที่มีเกียรติและได้รับการยกย่องในสังคม	3.68	0.98

ในส่วนของปัจจัยสุดท้าย คือ ปัจจัยด้านการเงิน ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ค่าบำรุงการศึกษา (ประมาณ 150,000 บาท ตลอดหลักสูตร)

มีความเหมาะสมกับการศึกษาในระดับปริญญาโท รองลงมา คือ ความพร้อมด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา และแนวโน้มเมื่อสำเร็จการศึกษาจะมีรายได้เพิ่มขึ้น ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ปัจจัยด้านการเงินที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในหลักสูตรฯ

ปัจจัยด้านการเงิน	Mean	S.D.
1. ค่าบำรุงการศึกษา (ประมาณ 150,000 บาท ตลอดหลักสูตร) มีความเหมาะสมกับการศึกษาในระดับปริญญาโท	3.48	1.01
2. แนวโน้มเมื่อสำเร็จการศึกษาจะมีรายได้เพิ่มขึ้น	3.28	1.14
3. ความพร้อมด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา	3.40	1.01

ซึ่งผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนที่ 2 การปรับปรุงหลักสูตรในขั้นตอนที่ 3 และการเปิดหลักสูตรในขั้นตอนที่ 4 ต่อไป

ขั้นการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสหวิทยาการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยขั้นตอนการสร้างหลักสูตรใช้การระดมความคิดจากคณาจารย์ กองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ทั้ง 5 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาสังคมศาสตร์ สาขากฎหมาย สาขารัฐศาสตร์ สาขา รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาเศรษฐศาสตร์ โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (1949), Taba (1962), และ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการร่างหลักสูตร ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาวิเคราะห์สิ่งกำหนดหลักสูตร 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้ 4) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ 6) จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร และ 7) การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยใช้ผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ที่พบว่ากลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการศึกษาต่อ นั้น มีความต้องการศึกษาในช่วงเวลาภาคพิเศษ

เป็นส่วนใหญ่ และมีความต้องการศึกษาในแผนการเรียนที่ไม่ทำวิทยานิพนธ์มากกว่าแผนการเรียนที่ทำวิทยานิพนธ์ โดยปัจจัยด้านหลักสูตรมีผลต่อการศึกษาต่อมากที่สุด โดยกลุ่มเป้าหมายให้ความสำคัญกับประเด็นเนื้อหาในหลักสูตรเป็นอย่างมาก จึงทำให้ผู้จัดทำร่างหลักสูตรให้ความสำคัญกับการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชา ให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง และได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญมาทำการสอบถามคุณภาพหลักสูตรในขั้นตอนต่อไปเพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยเชิญนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ความมั่นคง สังคมศาสตร์ พัฒนศึกษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และนักวิชาการทางด้านการศึกษาและทางด้านหลักสูตร รวมจำนวน 10 ท่าน เพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันวิพากษ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนาเพื่อความมั่นคง เพื่อนำผลไปปรับปรุงหลักสูตร

ในภาพรวมพบว่า เนื่องด้วยหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนาศาสนาเพื่อความมั่นคง เป็นการจัดทำร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ดังนั้นผู้ทรงคุณวุฒิ จึงได้มีการแสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ไขรายละเอียดต่าง ๆ ในหลักสูตรให้ถูกต้องและชัดเจน โดยสามารถสรุปได้ คือ การดำเนินการแก้ไขหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนาศาสนาเพื่อความมั่นคงให้ใช้รูปแบบการจัดทำเล่มหลักสูตรที่มีรายละเอียดต่าง ๆ ที่ตรงกับรูปแบบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEd) โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบรายละเอียดของหลักสูตรอย่างละเอียด เพื่อให้หลักสูตรมีความถูกต้อง ตั้งแต่ชื่อของหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ คุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตร การคิดจำนวนหน่วยกิตสอดคล้องกับมาตรฐานที่ สกอ. กำหนดและรายวิชามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และประเด็นอื่น ๆ ที่ในทุกหัวข้อต้องมีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกัน และให้ยึดหลักตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560)

หลักสูตรที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการพัฒนาหลักสูตร ให้เพิ่มหลักสูตรที่ตรงกับความมั่นคง เช่น หลักสูตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก มหาวิทยาลัยบูรพา รวมถึงมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ให้มองหาหลักสูตรระดับปริญญาโทที่เกี่ยวกับความมั่นคง และอยากให้ศึกษาหลักสูตรของ Sciences of Security (SOS) ซึ่งเป็นศาสตร์ใหม่ที่น่าสนใจ และพัฒนามาจาก Computer Sciences ที่เกี่ยวกับ Digital Security และ Cyber Security นอกจากนี้ ให้ยกหลักสูตรของทหารเอง

มาเขียน เพื่อจะได้เห็นความซ้ำซ้อน/ความแตกต่างในหน่วยงานได้ชัดเจน และให้เขียนโดยขึ้นต้นด้วยหลักสูตรโดยตรงให้เฉพาะเจาะจงที่เกี่ยวกับความมั่นคง เขียนให้ทราบว่า หลักสูตรที่เราสร้างขึ้นนั้นไม่ได้ซ้ำซ้อนกับหลักสูตรต่าง ๆ

ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควรเขียนจากกลุ่มที่เราสนใจจะรับเข้าศึกษา คนกลุ่มนี้มีลักษณะแบบไหน และอยากให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์อะไรบ้าง ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือที่มาของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะการเขียนปรัชญาของหลักสูตรควรแสดงให้เห็นว่าเป็นการแสวงหาความรู้และความจริงเกี่ยวกับความมั่นคง การเขียนคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาควรระบุให้ชัดเจน จะทำให้ง่ายต่อการประเมินหลักสูตรด้วย รวมถึงคุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษ ให้ระบุงเรื่องความแตกต่างเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้ เนื่องจากนักศึกษาที่จบระดับปริญญาตรีที่แตกต่างกัน ย่อมมีความแตกต่างทางความรู้ อีกทั้งประสบการณ์ ของการทำงานก็ส่งผลเช่นกัน และปัญหาของนักศึกษาแรกเข้า แม้จะเป็นหลักสูตรเปิดใหม่แต่ควรระบุให้ชัดเจนว่า นักศึกษาแรกเข้า ถ้าจบไม่ตรงสาขาที่เปิดสอน จะต้องเรียนปรับพื้นฐานความรู้อะไรบ้าง อีกทั้งวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งให้ลงเรียนโดยไม่คิดหน่วยกิตนั้น มีสาเหตุจากอะไรนั้น เป็นปัญหาใช่หรือไม่ เนื่องจากถ้าไม่มีการระบุชัดเจนอาจ จะเกิดปัญหาตามมาเมื่อทำการเปิดการสอนได้

ส่วนแผนการรับนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา ในระยะ 5 ปี ให้ระบุงเรื่องจำนวนนักศึกษาที่ตกค้าง เพราะอาจารย์ 1 คน ห้ามดูแลนักศึกษาที่กำลังทำสารนิพนธ์เกิน 15 คนต่อภาคการศึกษา และถ้าเปิดรับทั้ง 3 แผนการเรียน จะบริหารจัดการอย่างไร ต้องระบุงให้ดีให้ตรงตามเกณฑ์ ที่ สกอ.กำหนด

การพัฒนารายวิชา ควรปรับปรุงรายวิชาให้มีความทันสมัยให้ตรงกับหลักสูตรความมั่นคง และให้คำนึงถึง

คุณสมบัติของบัณฑิตที่จะสำเร็จการศึกษาเป็นหลัก รวมถึงการพิจารณารายวิชา สัมมนาวิทยานิพนธ์ว่า ต้องการหน่วยกิตหรือไม่ ถ้าไม่นับก็ไม่ควรใส่หน่วยกิต แต่ถ้าจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนให้ได้ตามหน่วยกิตที่กำหนด และชื่อหมวดวิชาให้พิจารณาปรับให้ตรงกับ Mapping ด้านหลัง แนะนำให้เพิ่มวิชามวลชนสัมพันธ์ เพื่อสร้างความมั่นคง

ประเด็นสำคัญ คือ อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน (อาจารย์ประจำ) และอาจารย์พิเศษ ให้พิจารณาตรวจสอบความครบถ้วนตามที่ สกอ. กำหนดด้วย

การดำเนินการแก้ไขให้ยึดหลักตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยในทุกหัวข้อต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันแสดงให้เห็นการมุ่งผลิตบัณฑิตที่สามารถบูรณาการองค์ความรู้ด้านการพัฒนาเพื่อความมั่นคง

สรุปและอภิปรายผล

ความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนาเพื่อความมั่นคง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ส่วนใหญ่ต้องการศึกษาในช่วงเวลาภาคพิเศษคือใช้เวลาเรียนแค่วันเสาร์และวันอาทิตย์ และแผนการเรียนที่ต้องการศึกษาเป็นลักษณะไม่ทำวิทยานิพนธ์ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพข้าราชการและแหล่งของรายได้ที่ใช้ในการศึกษามาจากเงินเดือนตนเอง ซึ่งทำให้ไม่สะดวกที่จะเข้าศึกษาต่อในภาคปกติหรือในเวลาราชการ จึงทำให้มีความต้องการศึกษา นอกเวลาราชการ คือ เฉพาะวันหยุด ซึ่งสอดคล้องกับงาน

วิจัยหลายเรื่องที่พบว่าผู้ที่ประกอบอาชีพแล้วส่วนใหญ่มีความต้องการศึกษาในช่วงเวลาภาคพิเศษ คือ ใช้เวลาเรียนในวันหยุดหรือวันเสาร์และวันอาทิตย์ อาทิ งานของธนาชัยวัฒน์ เดชาสินธ์เจริญ (2533) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการศึกษาในช่วงเวลาภาคพิเศษ วันหยุดเสาร์อาทิตย์ และธาวุฒิ ปลื้มสำราญ (2533) ที่ศึกษาความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรการศึกษาดุสิตบัณฑิต คณะพลศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้านการบริหารหลักสูตร โดยให้จัดการศึกษาในวันเสาร์และอาทิตย์ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุมิตร สุวรรณ และจันทิมา จานงค์นารถ (2554) ที่ได้ทำการศึกษาความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันตก ซึ่งผลการศึกษาออกมาเช่นเดียวกัน คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อนอกเวลาราชการ ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ส่วนเรื่องแผนการเรียนที่ต้องการศึกษาเป็นลักษณะไม่ทำวิทยานิพนธ์นั้นก็พบว่า ผู้ที่กำลังอยู่ในวัยทำงานสนใจที่จะเลือกประเภทงานวิจัยเป็นสารนิพนธ์มากกว่า (ประดิษฐ์พงศ์ โตธรรมเจริญ, 2555)

เหตุผลของความต้องการศึกษาต่อและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนาเพื่อความมั่นคง

ผลการวิจัยเหตุผลของความต้องการศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนาเพื่อความมั่นคง พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาและความรู้ใหม่ ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของทัศนีย์ ขาดีไทย (2555) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจและความต้องการในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า การได้รับคุณวุฒิเพิ่มขึ้นเป็นแรงจูงใจและความต้องการส่วนตัวของนักศึกษามากที่สุด และรองลงมาคือการมีความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับที่ธนาชัยวัฒน์ เดชาสินธุ์เจริญ (2553) พบว่า วัตถุประสงค์ของการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนมากมีเหตุผลจากเป็นความต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาให้กับตนเอง และสอดคล้องกับการวิจัยของพรรณพัญ จันทา และอัจฉริยา ปราบอริพ่าย (2558) ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ด้านเหตุผลส่วนตัว กลุ่มตัวอย่างต้องการยกระดับมาตรฐานและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นมากที่สุด และเป็นไปตามทฤษฎีลำดับความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory) ของ Maslow (1970) ที่กล่าวว่า ความต้องการของบุคคลเป็นลำดับขั้นเรียงตามความสำคัญจากความต้องการพื้นฐานไปจนถึงความต้องการที่ซับซ้อนเมื่อความต้องการลำดับต่ำได้รับการสนองตอบอย่างดีแล้ว บุคคลจะก้าวไปสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นต่อไป

ผลการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนามาเพื่อความมั่นคง พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านหลักสูตร โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างจะตัดสินใจศึกษาต่อโดยการพิจารณาเนื้อหาในหลักสูตรว่าจะเป็นประโยชน์กับงานในอนาคตมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิศา ดวงตาน้อย และคณะ (2556) ที่ทำการศึกษาความต้องการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาสาขาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์ โดยพบว่า นิสิตมีทัศนคติต่อหลักสูตรในระดับมากที่สุด โดยนิสิตมีความเห็นว่า หลักสูตรต้องเป็นที่ยอมรับจากตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับ

การศึกษาของกรธัช อยู่สุข (2556) ที่ศึกษาปัจจัยที่ควรพิจารณาในการเรียนต่อด้าน MBA พบว่า คนเลือกเรียนต่อทางด้าน MBA นั้น มักพิจารณาดูปัจจัยหลักสูตรซึ่งหมายถึงตัวเนื้อหาหลักสูตรที่ตนเองต้องการเรียน โดยผู้เรียนควรพิจารณาลักษณะงานของตนเองว่าเกี่ยวข้องกับอะไร หรือต้องใช้ความรู้ด้านใดเป็นพิเศษเพื่อที่จะสามารถนำเอาสิ่งที่เรียนนั้นมาปรับใช้ในการทำงานของตนได้ สอดคล้องกับวันวิสาข์ แก้วสมบุญ (2556) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า ผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโทสามารถเข้าสู่ตำแหน่งบางตำแหน่งได้ง่ายกว่าผู้จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี เนื่องจากบางหน่วยงานจะกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าสอบไว้ตั้งแต่ตอนเริ่มต้น เพราะเชื่อว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีวุฒิภาวะและประสบการณ์มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ

การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนามาเพื่อความมั่นคง

ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนามาเพื่อความมั่นคง เป็นการจัดทำร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ดังนั้นผู้ทรงคุณวุฒิจึงได้มีการแสดงความคิดเห็นในทุกหัวข้อต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน และให้ยึดหลักตามรายละเอียดการตรวจสอบหลักสูตรในแบบฟอร์มวิพากษ์ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ.2558 และตามเกณฑ์ TQF (มคอ.2) ซึ่งขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา อนันตรณชัย และคณะ (2560) ซึ่งได้พัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปการจัดการ สถาบันรัชต์ภาคย์ โดยใช้แบบแผนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสำรวจความต้องการของหลักสูตร 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) ปรับปรุงหลักสูตร และ 4) เปิดหลักสูตร โดยการพัฒนาหลักสูตรใหม่ควรสอดคล้อง

กับยุทธศาสตร์ชาติและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และเปิดหลักสูตร เมื่อปีการศึกษา 2559 ส่วนการสร้างกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรและแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ออกแบบหลักสูตร 2) กระบวนการร่างหลักสูตร 3) การวิพากษ์หลักสูตร และ 4) ปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับทศนิยม บัญญัติ (2551) ที่กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตร แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่คาดว่าจะเกี่ยวข้อง 2) ร่างหลักสูตร 3) ประเมินผลระบบการร่างหลักสูตร 4) การใช้หลักสูตร และ 5) ประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

1. ควรพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนาเพื่อความมั่นคงให้มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์กับงานในอนาคตของกลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการศึกษ โดยให้มีความน่าสนใจและมีความทันสมัยครอบคลุมทุกมิติความมั่นคงของโลกยุคใหม่ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการการพัฒนาเพื่อความมั่นคงมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านหลักสูตร คือ เนื้อหาในหลักสูตรจะเป็นประโยชน์กับงานในอนาคต เนื้อหาวิชาในหลักสูตรเป็นประโยชน์กับงานในปัจจุบัน และหลักสูตรเป็นที่น่าสนใจและมีความทันสมัย และจากผลการวิพากษ์หลักสูตรในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำให้ศึกษาเนื้อหาในหลักสูตร Science of Security (SOS) ซึ่งเป็นศาสตร์ใหม่ที่ที่น่าสนใจ

2. ควรปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558 โดยการปรับให้ทุกรายวิชาในหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และตรวจสอบคุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตร

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้ปรับแก้ไขให้ตรงกับรูปแบบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) โดยเฉพาะคุณสมบัติของอาจารย์ประจำหลักสูตร การคิดจำนวนหน่วยกิตสอดคล้องกับมาตรฐานที่ สกอ. กำหนดและรายวิชามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และประเด็นอื่น ๆ ที่ในทุกหัวข้อต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน แสดงให้เห็นการมุ่งผลิตบัณฑิตที่สามารถบูรณาการองค์ความรู้ด้านการพัฒนาเพื่อความมั่นคง

3. ควรพัฒนาระบบการบริหารจัดการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยส่วนการศึกษ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านนโยบายและแผนพัฒนาบัณฑิตศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา การจัดการหลักสูตร วิชาการ่วม และการรักษามาตรฐานและคุณภาพบัณฑิตศึกษา

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการพัฒนาเพื่อความมั่นคง เป็นการจัดทำร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ และเป็นการเปิดการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นครั้งแรก การดำเนินการด้านการตลาด และการรับเข้านักศึกษา การลงทะเบียน และการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยควรเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อให้การบริหารจัดการการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรธัช อยู่สุข. (2556). ปัจจัยที่ควรพิจารณาในการตัดสินใจเรียนหลักสูตรทางด้าน MBA: “11 Cs to Consider in MBA Course”. สืบค้นจาก <http://www.gotoknow.org/blogs/post/422667>.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2560). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558 และเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง*. สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: วงศ์สว่างพับลิชชิง แอนด์ พริ้นติ้ง.
- เจษฎา มีบุญลือ, พ.อ. (2553). *ความมั่นคงแห่งชาติ: การสร้างชาติไทยให้ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- ทัศนีย์ ขาดีไทย. (2555). *แรงจูงใจและความต้องการในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ทัศนีย์ บุญเดิม. (2551). *การสร้างหลักสูตร*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนาชัยวัฒน์ เดชาสินธุ์เจริญ. (2553). *ความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ธาวุฒิ ปลื้มสำราญ. (2553). *ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นเรศน์ วงศ์สุวรรณ, พันเอก. (2556). *การทบทวนแนวคิด การปฏิรูป และการบริหารจัดการภาคส่วนความมั่นคงในประเทศไทย*. from ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. สืบค้นจาก <https://www.sscthailand.org/uploads/ssc/rethinkingthesecuritysectorsreformandgovernanceinthailand.pdf>
- ประดิษฐ์พงศ์ โตธรรมเจริญ. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนปริญญาโทคณะบริหารธุรกิจระหว่างมหาวิทยาลัยรัฐบาลกับมหาวิทยาลัยเอกชน (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ปัญญา อนันตนาชัย และคณะ. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปะการจัดการ สถาบันรัชต์ภาคย์*. *วารสารรัชต์ภาคย์*, (ฉบับพิเศษ ครบรอบ 23 ปี).
- พนารัช ปรีดากรณ์. (2558). *ความมั่นคงแห่งชาติ*. สืบค้นจาก http://www.asean thai.net/ewt_w3c/ewt_news.php?filename=index&nid=3166
- พร พิเศก. (2558). *กองทัพกับภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก.
- พรณพนัช จันทา และอัจฉริยา ปราบอริพ่าย. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(1), 291-318.

“พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการทหาร (ฉบับที่ ๖) พ.ศ.2558” (2558). ราชกิจจานุเบกษา.

”พระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2559” (2559). ราชกิจจานุเบกษา.

วริศรา ดวงตาน้อย และคณะ. (2556). *ความต้องการการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาสายวิชาการบัญชี* (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

วันวิสาข์ แก้วสมบูรณ์. (2556). *เหตุจูงใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา*. สืบค้นจาก <http://www2.tsu.ac.th/grad/report/files/06044949200949.do>

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร เอกสารประกอบการสอน รายวิชาทฤษฎีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (2541). *แนวทางปฏิบัติจรรยาบรรณนักวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.

สุมิตร สุวรรณ และ จันทิมา จานงค์นารถ. (2554). *ความต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันตก* (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Maslow, A.H. (1970). *Motivation and Personality* (2nd ed.). New York: Harper & Row.

Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.

Tyler, R.W. (1949). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: The University of Chicago press.

Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row. 886.